

SNÖSÄKERT I SALTIS (OCH TJA, ÖVERALLT)

Snögränsen kryper allt längre norrut, samtidigt som nya skidspår dras kors och tvärs över syd- och mellansverige. Hur går det ihop? Utemagasinet kollar in Saltsjöbadens Konstsnöarena - ett stycke ständig vinter strax utanför Stockholm.

TEXT **JOHAN AUGUSTIN** FOTO **HENRIK TRYGG**

Charlotte Boij från Saltsjöbaden gläds åt den nya konstsnösatsningen.

Björkarnas grenar tyngs av nyfallen pudersnö. Vintersolen står lågt, men en och annan stråle lyckas tränga sig igenom den grå januarihimlen. De två parallella spåren runt Saltsjöbadens Golfklubb är preparerade men bitvis isiga; slingan är 1,2 kilometer lång och det krävs några varv för att få ihop till ett vettigt träningspass. Klockan närmar sig nio på morgonen och några åkare gör sig redo att dra iväg.

Omgivningarna kring spåret består av skog och känns naturlig – om det inte vore för de två diesel-

drivna snökanonerna som spottar ut snö oavbrutet. När Utemagasinet besöker arenan tidigt 2017 har projektet diskuterats i ett par års tid, men alldeles nyss realiserats med en första etapp.

DUBBELT SÅ LÅNGT

Till kommande säsong, som drar igång nu kring årsskiftet, är planen att erbjuda ett dubbelt så långt spår – inklusive elbelysning. Man har dragit nya elledningar, skaffat ytterligare två snökanoner och trimmat logistikerna kring snötransporter och pistning.

Men det är inte bara i Saltsjöbaden det satsas på konstsnöspår. Trenden med artificiella spår och inomhusanläggningar för längdåkning har fått ett uppsving över hela landet, med tonvikt på de södra och mellersta delarna. Grunden är förstås ett allt osäkrare vinterklimat, som vi i framtiden kommer att få vänja oss vid.

FN:s klimatpanel, IPCC, spår en ökning av medeltemperaturen i världen på mellan 1,5 och åtta grader fram till sekelskiftet. I Sverige innebär det i klartext blötare väder i form av mer regn och mindre

snö. Under de senaste 50 åren har snödjupet minskat med omkring 20 centimeter – samtidigt som snöperioden på vissa håll har minskat med nästan tre veckor, enligt mätningar som SMHI har gjort.

TRÄNAR HELST UTE

I nuläget räcker emellertid det naturliga snötäcket, med tillägg från snökanonerna, för de tiotalet skidåkare som kämpar sig fram i spåret på den svagt böljande golfbanan. En av dem är Kristin Molin, 42, som bor i närheten. Vanligtvis åker hon på Nacka Golfklubb där det dras skidspår om vintrarna, men det är inte första gången hon testat konstsnöspåren här i Saltsjöbaden.

– Det är bättre spår här. Kul att de satsar i

Stockholm, då är det möjligt för fler att lära känna sporten, tycker hon.

Kristin Molin har åkt åtta varv idag, vilket blir ungefär en mil. Hon tycker att det känns skönt att komma hit mitt i veckan då det är färre människor i spåren.

– Visst är det lite artificiellt, men jag är hellre ute och tränar än går in på ett gym. Och längdskidor är skonsammare för kroppen än jogging.

Priset för att åka på konstsnöarenan är 60 kronor per gång och skyltar redogör för hur summan swishas. Ett säsongskort kostar 600 kronor – och för att få in kapital inför starten såldes flerårskort, där VIP-medlemmarna betalade in 2 500 kronor.

Charlotte Boij, 48, var med och stöttade pro-

UTE FAKTA

HITTA DITT KONSTSPÅR

Det finns omkring 130 konstsnöanläggningar i Sverige och nya planeras och byggs kontinuerligt. Här har vi samlat en del av utbudet 2017/18.

Vreta Ski Center ligger utanför Linköping, norr om Ljungsbro. Vretaslingan har 3,3 kilometer dubbelspår och skejtspår med konstsnö, mer om det också finns natursnö. **Mer info:** vretaskicenter.se

I närheten av Borås finns tre konstsnöanläggningar, varav **Tranemo** har de längsta spåren på omkring 5 kilometer – både klassiskt och skejt. **Mer info:** skidspar.se/vastra-gotland/tranemo

I Småland finns sammanlagt nio konstsnöarenor. Den senaste i raden är **Rydaholm** vars anläggning mäter åtminstone 1,1 kilometer. **Mer info:** skidspar.se/jonkoping/varnamo/rydaholm

I Blekinge ligger Ronnebys friluftscener **Karlsnäsgråden**, här finns 1,7 kilometer konstsnöspår. **Mer info:** karlsnassgarden.se

Skidarenan i Halmstad, som ligger på Halmstad Golfarena, har 2 kilometer konstsnöspår. **Mer info:** skidarenan.com

I värmäländska Filipstad har det nyligen byggts 4 kilometer konstsnöspår vid **Kalhyttan**. **Mer info:** kalhyttan.se

Orsa Grönklitt i Dalarna har en dryg kilometer konstsnöspår, samt ytterligare 80 kilometer fina naturspår under högsäsong. **Mer info:** orsagrönklitt.se

jektet från början. Den här tisdagsmorgonen har hon checkat av tio varv i spåret. Tjattigt?

– Nä, det är fantastiskt med konstsnö. En stor gräsmatta som används från november till mars, precis som det är tänkt, säger hon – och jämför längdåkning med att åka utför

– Där åker du ju också samma backar upp och ner. Detta är ett bra sätt att få in skidåkningen i vardagen.

LÅNGTAR EFTER ELLJUS

Charlotte Boij kommer ofta hit kvällstid, men upplever det stundtals trångt i spåren och svårt att se med pannlampa. Hon ser fram emot den utlovade installationen av elljus.

SKIDA UNDER TAK

I nuläget finns fyra inomhusanläggningar med konstsnöspår i Sverige.

1.

Nordic Wellness Skidome ligger i Prioritet Serneke Arena i Kvibergs Park i Göteborg. Här finns 1,2 kilometer konstfrusna inomhusspår året runt.

Mer info: nordicwellness.se/skidome

2.

Sveriges första skidtunnel ligger i värm-
ländska **Torsby**. Den är 1,3 kilometer lång
och åtta meter bred, och följer terrängens
naturliga nivåskillnader. Tunneln har även
en tillhörande konstsnöanläggning.

Mer info: visittorsby.se

3.

I Piteå kommun ligger **Lindbäckstadion**,
som har en 400 meter lång och 16 meter
bred inomhustunnel. En utbyggnad av
området har just dragits igång, under
vinjetten Vision 2017.

Mer info: lindbäckstadion.se/skidakning

4.

Pinfäriska skidtunneln **Mid Sweden
Ski Park** i jämtländska Gällö, Bräcke, har
totalt 1,4 kilometer konstsnöspår i
Försvarens gamla bergrum. Här
finns också sex skidskyttebanor.

Mer info: midsweden365.se

– Jag är tacksam för att folk har arrangerat detta ideellt under så många år, säger hon, innan hon stakar vidare.

Projektet i Saltsjöbaden är ett samarbete mellan golfklubben, Fisksätra IF och Saltsjöbadens IF. Per Helgesson är ordförande i den sistnämnda föreningens skidsektion och är en av de ideella krafterna. För honom handlar det inte bara om att säkerställa vintern utan om att möta ett växande intresse.

– Längdskidor är en trend som ökar i landet, det är ett bekvämt och skonsamt sätt att röra sig på. Det är en otrolig boom nu – men Stockholm är fortfarande outvecklat på längdskidområdet, säger han.

ELDRIVNA KANONER

Tanken är att motionsåkare genom avgifter ska finansiera spåren så att barn och ungdomar kan åka gratis. All vinst ska gå tillbaka i verksamheten. Friluftsförbundet ska kunna skicka ungdomar som får prova på längdåkning, likaså Fisksätra IF, som engagerar många invandrarbarn.

– Det är barn som kanske inte har möjlighet att åka skidor i fjällen. Här kan de få låna skidor och träna skidåkning, säger Per Helgesson, och berättar vidare att både områdets HVB-hem och kyrkan har hört av sig och vill samarbeta.

Det låter ju väldigt bra ur många perspektiv. Men hur pass miljövänligt är det att ha diesel-drivna snökanoner som tillverkar konstsnö och förbrukar mycket vatten?

Enligt Per Helgesson är dieseldriften provisorisk och det kommer att installeras eldrivna snökanoner inom kort. Vatten till kanonerna ska pumpas från en större damm. Den nya elbelysningen ska drivas med energisnåla ledlampor.

– Sett ur ett miljöperspektiv så kan man säga att om människor stannar här och åker skidor, istället för att åka bil långa sträckor till andra spår, så ger det mindre totala utsläpp, fastställer han.

GÄRNA FLER TUNNLAR

Johan Sares, Svenska Skidförbundets längdchef, är övertygad om att vi bara sett början på konstsnö-boomen. Han gläds åt alla nya initiativ och ser gärna även fler inomhusanläggningar framöver, i stil med skidtunneln i Torsby och Skidome i Göteborg. Allt för att fler ska få möjlighet att åka längd året om.

Allt fler vill träna utomhus även på vintern, och då är konstsnö ett kanonsäkert alternativ.

”ENERGIKONSUMERANDE ISHALLAR OCH ÅRET-RUNT-ÖPPNA SIMHALLAR ÄR FÖR MÅNGA EN SJÄLVKLARHET.”

Snökanonernas och kylaggregatens intåg är inte det enda som skiljer morgondagens längdskidåkning från gårdagens. En annan nyhet är spåravgifterna, som blir allt vanligare både i naturspår och konstspår.

Att ta betalt för längdåkning ”har inte varit kultur tidigare”, som Johan Sares säger, men enligt honom är det en förutsättning för att investeringar ska ta fart.

– Alpina anläggningar är redan kommersiella med liftkort. Ska vi ha skidåkning när vintrarna blir allt mer osäkra måste vi ha bättre anläggningar, där kanonsnö är det optimala.

Sares får medhåll av Per-Åke Yttergård, som innan han gick i pension var nordisk chef på Svenska Skidförbundet. När vi kommer in på

kritiken mot konstsnöanläggningarna, att det skulle handla om resursslöseri, skakar han dock på huvudet.

– Till att börja med går det inte åt stora mängder vatten, en kubik vatten ger två kubik snö. Och vi lånar bara vattnet – det går ju tillbaka till naturen när snön smälter, säger han.

ISHALLAR ACCEPTERAS

Per-Åke Yttergård reagerar på att energikonsumerande ishallar och året-runt-öppna simhallar är en självklarhet i mångas ögon, men tydligen inte konstsnöarenor.

– Man väntar inte på att vattnet ska bli varmt ute, och man väntar inte på naturisarna. Varför ska vi längdåkare vänta på natursnö? ❄️

Charlotte Boij checkade av tio varv i spåret på sitt tisdagspass.

Klimatet blir allt varmare, snökanonerna allt fler ...

5
TIPS

KONSTSPÅR I STOCKHOLM

Förutom i Saltsjöbaden finns fler konstspår runt huvudstaden. Till exempel ...

1.

Rudans friluftsgård i Haninge har 1,7 kilometer konstsnöspår.

2.

Lida friluftsgård i Botkyrka har 1,3 kilometer konstsnöspår.

3.

På Stockholms stadion, Östermalm, finns tre parallella spår på löparbanorna.

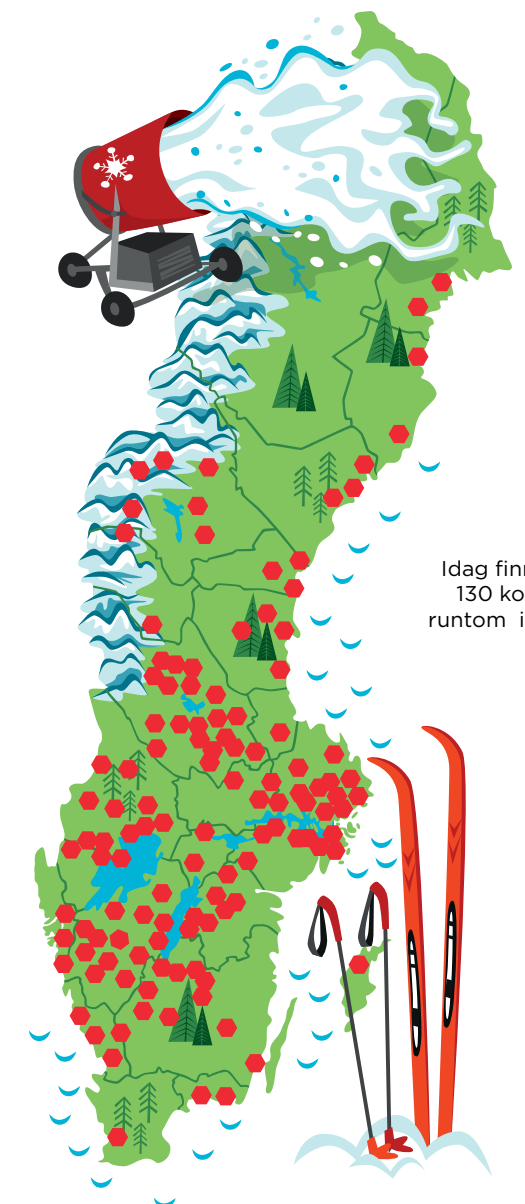
4.

På Lidingö Golfbana/Grönsta Gärde finns flera olika konstsnöslingor.

5.

I Täby, vid Arninge Golfklubb, finns konstsnöspår för klassisk åkning och skejt.

Mer info: skidspår.se

Idag finns cirka 130 konstspår runtom i landet.